

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆԻՄԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԻՆՆԵՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆԻՄԱՅ ՈՒՐԲԱԹ 7 ՕԳՈՍՏՈՍԻ 1859

ԹԻՒ 603

ԶՄԻՒՆԻՄԱՅ, 7 ՕԳՈՍՏՈՍԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Անգղիոյ լրագրաց մէկ մասը քանի մը ժամանակէ ի վեր Վաղղիոյ տէրութեան գէմանիստա հոլթիւն մը ունենալ կը ցուցնեն, և ասոր պատճառ Վաղղիոյ ծովային զօրութեան զգալի կերպիւ աւելնալը կուտան. որով Անգղիոյ ժողովուրդը ստիպուելով մեծամեծ ծովային ծախքեր ըստ ի պաշտպանութիւն ազգին, և յիշեալ ծախքերը երբոր թուաբանական հաշուի տակ ինկան, անոնց որքանութիւնը ահագին գումար մը կազմելով և ժողովուրդը տուրքի ծանրութեան տակ ընդունելով՝ բոլոր պատճառով Վաղղիոյ տէրութեան կուտան. Այս անհիմն կասկածները և անվստահութիւնը փարատելոյ համար Սիմփսոն պաշտօնական լրագիրը յայտարարութիւն մը հանեց և հաշուեցուցակաւ մը իմացոյց ութ տարիէն ի վեր Վաղղիոյ ղեկավարական ծախսը նուազութիւնը համեմատութեամբ Անգղիոյ ըրածին. որով կու գէտ պաշտօնական իւր ծովային զօրութեան նուազ ըլլալը քան զԱնգղիոյ, և փարատել անոր կասկածը՝ որ կարծէ թէ ութ տարեան մէջ Վաղղիոյ նաւատորմաց թիւը Անգղիոյ ունեցածին հետ հաւասարած է, փոխանակ զնոր կէս մասը կազմելու ինչպէս էր առաջ. ի վերայ այս ամենայնի Սիմփսոն յայտարարութիւնը չյաջողեցաւ Անգղիոյ ժողովուրդին և պաշտօնական կասկածները փարատել, անոնց միտքերը հանդարտեցնել. այլ Վաղղիոյ բանակ ընթացքը մօտակայ պատերազմի նշան կը համարի, և հետեւապէս ինքն ալ իւր ղեկավարական նախապատրաստութիւնները կը շարունակէ. Բարեբաղդաբար պաշտօնական և լրագրագետաց շատերն ալ կան որ համոզուած են յայտարարութեանը վրայ. և յոյս ունինք որ քիչ ժամանակէն բոլոր Անգղիա պիտի հասկընայ իւր կասկածներուն անհիմն ըլլալը. և կրկին բարեկամական և մոտերիմ յարաբերութիւնները պիտի շարունակուին յիշեալ Չ հօր տէրութեանց մէջ. Այս բանիս մեծ վստահութիւն կուտայ նաև

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒՄԱՆ ՄՈՒՆԱՅՈՒՄԸ

Ի՞նչ բանով կրնաք արդարացնել այդ խորին և անխմանալի մոռացումը, որուն մէջ կապիք ձեր վերջին օրուան համար. Լըիտասարգութեամբ որ կերեւի թէ դեռ շատ տարիներ կը խոստանայ ձեզ. Լըիտասարգութիւնը, բայց Նային քաղաքի այրի կնիկն որդին ալ երիտասարդ էր. մահը տարիներ ու վիճակը կը պատուէ. Լըիտասարգութիւնը. բայց հաճախ է որ շատ երկիւղ կուտայ ինձ ձեզի համար. Թուլամորթ բարբը, վերջին աստիճանի հաճոյքները, չափազանց կիրքերը, բաղմամբութիւն սեղանը, փառասիրութիւնը, պատերազմի փոխանները. փառաց բաղձանքը, սաստիկ փոխանգործութիւնը. այս գեղեցիկ օրերուն մէջ չէ որ շատ մարդիկ իրենց կենաց ընթացքը կը վերջացնեն. Ազօնիստ կը ծերանայր, եթէ հեշտասէր չըլլար. Աբիսոգըմ, եթէ փառասիրութեան աղաւ ըլլար. Սիքեմի թագաւորին որդին՝ եթէ ինկան չտիրէր. Յաֆաթիս, եթէ փառքը Վեղորուայ ընդհանրուն վրայ անոր համար գերեզման մը փորած չըլլար. Լըիտասարգութիւնը, բայց հարկ է հոս ազգին ցաւը նորոգել, և անոր դեռ թափած արցունքները կը կնիկանալէ. հարկ է զայրացնել այն վերքը,

Գաղղիոյ բանակի զօրաց թիւը խաղաղութեան ժամանակի համար որոշուած թիւով իջեցնելը.

Սալթայէն Վելքս անդրիա եկած քանի մը պատերազմական նաւուց համար, (որոնք) ունէր ինդոնէսի պատճառաւ եկած կը համարին ոմանք.) Անգղիոյ տէրութեան կողմէն լուր հասած է Սալթայ որ ետ կանչէ զանոնք.

Չուրիխի մէջ ըլլալիք ժողովքին համար որոշուեցաւ որ Սարտենիոյ տէրութիւնն ալ իւր կողմէն երեսփոխան մը խրկէ, և ընտրեցաւ Տեղւմարուա տը Նալվա ծերակուտի նախագահին փոխանորդը. Անգղիոյ տէրութիւնը քանի մը լրագրաց նայելով, չպիտի կարենայ կրօն մասնակց ըլլալ ժողովքին՝ թէ որ Վիլհամ Բարնայի խորհրդին մէջ որոշուած հիմանց վերայ պիտի հաստատուին խաղաղական խնդրոյն կանոնադրութեան որոշիչ հիմունքը.

Պապին աշխարհական իշխանութեան վերաբերեալ խնդրոց նկատմամբ նշանաւոր է Նաբոլէոն վեհափառ կայսեր նամակը զոր Հռոմայու աթոռին խրկած է իւր բանակի օգնական Վ. Մէննէ վալի հետ. Յիշեալ նամակաւ կը խնդրէ կայսրը Պապէն որ 1857ին ի մասին աշխարհական կառավարութեան առաջարկած կարգ որ նորոգութիւնները ընդունի յիշեալ վերանորոգութիւնները.

Վաշտոնարանին մէջ հաւասար իրաւամբք ընդունուին եկեղեցականք և աշխարհականք ընդ նախագահութեամբ տէրութեան.

Տէրութեան խորհրդանոց մը կազմուի Վաղղիոյ խորհրդանոցին հիմանց վերայ.

Խորհրդակցութեան ժողով մըն ալ կազմուի գոն 40 անգամէ բաղկացեալ, որք ոչ միայն պարզապէս խորհրդատու ըլլան, այլև օրինաց կազմութեան և հարկաց հաստատութեանը համար քուէարկու. Այս ժողովքին որոշմանները հրատարակուին.

Թէ խորհրդակցութեան և թէ տէրութեան խորհրդանոցին անդամները քաղաքական ժողովներէն ընտրուին.

որոց արիւնը դեռ կը հոսէ և նիւտի հոսի երկար ժամանակ մեզ ունինք իր եղող մեծ իշխանին սրտին մէջ. Օտարկահասակ իշխան հի մը՝ որ արքունեաց վաչկութիւնն է, երիտասարդ իշխան մը՝ որ տէրութեան յոյսն և անկեղծութիւնն է, նոյն իսկ մատուց տղոյն՝ որ անոնց սիրոյն և հասարակաց ու խոփեց թանկագին պըտուղն է. անդուք մահը չգար զանոնք ամենքն ալ ընթերցալ ակնթարթի մը մէջ. և այս պերճազարդ պարտք, որ քիչ օր կայ, այնչափ փառք մեծամասնութեամբ ու գեղեցկութեամբ ընդունած էր, յաւիտենական սրբ և տրամուլթեան տուն չդարձաւ ինչպէս որ կերեւի. Լըիտասարգութիւնը, ո՞հ, Վաղղիա որչափ երջանիկ պիտի ըլլար, եթէ կարենայր ասոր վրայ ապահով լինել. Ահա, վտանգաց կը զանակն է (երիտասարգութիւնը) ու կենաց խիստ սովորական խուլութիւնը.

Ի՞նչ բանի վրայ տակաւին կը փոխադրուի. մարմնոյն զօրութեանը. բայց ի՞նչ է կատարեալաւորութիւնն անգամ. եթէ ոչ կայ մը որ մէկ շնորհ կը մտնի. Վիգորայ հիւանդութեան բաւական է աշխարհիս ամենաբարեւոր մարդոյն մարմնին եղծանել. Այս ըսածն ի՞նչ է յետոյ չեմ ուղեր զննել թէ համարձակ էր անոնց վրայ, թէ ձեր ասոյն տարիներուն անկարգութեամբ մաշած մարմնիւ ձեր ներքի գին մահուան պը

Օրինագիրք մը շնորհի՛ որչափ կարելի է լո՛ւ պարտիոյ, Նաբոլէի և Վաղղիոյ օրինագրքերուն մօտեցնելով. որ երկու ատենն ունենայ աշխարհականաց, և ուրիշ մէկ ատենն մըն ալ Հռոմայու մէջ, որոյ դատաւորաց կէսը եկեղեցականք և կէսը աշխարհականք ըլլան.

Օրինագրքութեան օրէնք հաստատուի Վաղղիոյ տէրութեան ունեցածին համեմատ, և Վապին հայրագութիւն սրտին յանձնուի ընդհանուր անյիշատարութիւն մը տալ սրբան որ կարելի է.

Թագլ լրագրին խօսքին նայելով. խաղաղական գաշնակցութեան կազմութեանը համար երկու նախագաղափար տրուած է. մէկը Վալեմիքի կոմսէն և միւսը Անգոնէլի կարդինալէն. Այս երկու գաղափարներուն մէջ զանազանութիւնը այս է միայն, որ Վալեմիքին պապին կընծայէ պատուոյ նախագահութիւնը, և իրականը փոփոխակի կուտայ երկու Սիմփսոյի և Սարտենիոյ թագաւորաց. Սիմփսոն Անգոնէլի կարդինալը կու գէտ որ իրական նախագահութիւնը պապին տրուի. Սիմս մասերուն մէջ հաւասար են երկուքին տուած գաղափարները, այսինքն խորհրդարան մը կազմուի գաշնակցութեան տէրութիւններէն և մէկ բանակ մը գաշնակցաց՝ որոց զօրաց թիւը համեմատ ըլլայ իւրաքանչիւր ժողովուրդ թուոյն. Բերդապահ զօրքերը խառն ըլլան. օրինակի համար Փիաչենայի բերդապահ զօրաց կէսը գաշնակցներէն և կէսը սարտենիացիներէն, և Սարտենիացիներէն. և առջի վեհապետները կրկին իրենց աթոռը դառնան. Ժողովքին մէջ Վարմա և Ստենա մէկմէկ ձայն ունենան. պապը երկու, Թոսքանան երկու, Վաւորան Վենետիոյ համար երկու, Նաբոլէի և Փիեմոնթէն երեք ձայն իւրաքանչիւրը.

Երբեք թէ Պապը ընդունի է արդէն պատուոյ նախագահութեան տիտղոսը, որոյ համար Սիմփսը կը զօնական լրագիրը սաստիկ կը վիճարկուի.

Թոսքանայի մեծ դքսին համար ալ պաշտօնական լուր մը կը հաստատուի թէ ի շնորհս իւր մեծ որդւոյն ինքը հրաժարեր է աթոռէն.

տախտան մը չտար. սովորական եղած ախտերը հեռուանց ձեր գիմացը գերեզմանին դռները չեն բանար. ցաւալի նշանները չեն սպառնար ձեզ յանկարծական դիպուածով. ես կը ցանկամ որ ձեր օրերը ակնկալութիւններէն աւելի երկարին. Ահա, եղբարք իմ այս կեանքս որ կարճ նախալէ, կընայ ձեզ երկար երեւիլ, ետեւիդ նայեցէ՛ք, ո՞ր են ձեր առաջին տարիները. ի՞նչ ստույգ բան մը թողուցած են ձեր յիշատակութեանը մէջ. գիշերային երազ մը աւելի բան չէն ձգած, դուք կերպովք ձեր ապրելուն վրայ, ահա ասիկ ձեզի թողուցածը. Ձեր ծննդէնէն մինչև ցայսօր անցուցած ժամանակնուր միջոցը արագութեամբ շաւիղ մըն է՝ որոյ անցքը հազիւ կը ցաւ նշմարել. երբ աշխարհիս հետ սկսած ըլլայիք ապրել, անցեալը ձեզ ոչ երկար և ոչ ճամբարիտ պիտի երեւայր. այն դարերը որ մինչև ձեր օրը սահեցան անցան, վաղանցուկ վայրէկեաններ պիտի համարէիք, աշխարհիս մէջ բոլոր եկող անցող ազգերը, տէրութեանց և թագաւորութեանց ամեն յեղափոխութիւնները, բոլոր այն մեծ դէպքերը որ մեր պատմութիւնն են կը զարդարեն, ձեր աչաց առջև թափուրկան հանդէսի մը այլն այլ տեսարաններու պէս պիտի երեւին և մէկ օրուան մէջ անցնին. Վիգորայի քեզիք միայն այս թագաւորութեան

Պէտքից ալ ինքնակաշառ լրագրին մէջ հետա-
գայ նշանաւոր պարագաները կը պատմի խաղա-
ղութեան պայմանագրին ստորագրութեան վրայ:
«Երկու վեհապետաց կողմէն միարանութեամբ
որոշուած էին հիմնը: Եւստորից Դրանքիստ-
Յովսէփ կայսրը պայմանագրութեան թուղթ մը
խրկեց Նաբոլէոն կայսրէ, որ ըստ մասին ըն-
դունեց զայն քանի մը մանր փոփոխութիւններ
ընելով՝ որոնք կրնային Եւստորից հաճելի ըլլալ:
բայց մէկ ուրիշ կարեւոր յօդուած մըն ալ չու-
փաւարեց. որք ինչ ըլլալը յայտնի չէ»:

«Եւս կարեւոր կտորը երբոր կարգաց Եւստորից
կայսրը պայմանագրին մէջ, ուրաւեղ իւր ստորա-
գրութիւնը պիտի դնէր, սկսաւ իւր մտքին մէջ
քիչ մը ժամանակ փորձել, Նաբոլէոն իշխանը
(որու ձեռքը որոշեցաւ թղթերը), թղթաւորու-
թիւն խնդրեց կայսրէն այն փոփոխութեան
պատճառը իրեն բացատրելու. յետոյ մեծ հա-
մարձակութեամբ խօսելով Եւստորից վիճակին
վրայ՝ որու մէջ կը գտնուէր առանց նիզակա-
կից մը ունենալու եթէ յանկարծ իւր դաւառ-
նեւուն մէկուն մէջ ապստամբութիւն մը ծա-
գելու ըլլայ, առաջարկեց անոր տարութեամբ
մը թէ ստորագրելը ամեն միջոցներէն աւելի ա-
ղէկն է: Կայսրը ուզեց մտածել, և մէկ ժամէն
ետրը կրկին իշխանին քով գտնուելով՝ տուաւ
անոր հաշտութեան դաշնագիրը ստորագրուած:
Երբոր խիստ այլադուռած ու աչուրբը թրջուած
էին, ու այս խօսքերը խօսեցաւ իշխանին, Տէր
կաղաչեմ զՆստուած, որ եթէ երբեք թագաւոր-
ելու ըլլաք, չըրցնէ՛ք ձեզ այս ժամուս մէջ
իմ կրած ցաւս (գաշնագրոյն մէկ յօդուածին
անկողնութիւն ընելով) կաղաչեմ նաեւ որ ձեզ
փորձել չոյս աթուղին փոփոխութիւն տալու»:

«Ռուսիայէն եկած ըւրբերը բաւական կարե-
ւորութիւն կը ցուցնեն: Բարձրագոյնը Կոս-
տանդին մեծ գուբըրնէր գառնաւուն մեծ գոր-
ծակնութիւն մը տրուեց եւ նաւարաններուն:
Բաղմաթիւ նաեւ մանաւանդ շոգեշարժ ֆե-
լաներ շինուիլ սկսեցին: Երկուսէն Յի, Աբբան-
ժէյի ու Բրոնչոյատի նաւարանաց մէջ, Չուրա-
նաւորութեան զորքերը իշխանաց հրահրու-
նել, Կասպից ծովուն մէջ ալ Բաթերիսանու նա-
ւարանը նոյնպէս պատերազմական շոգեշարժ
կը շինուին: Գունդ մը զորք միկնեցաւ մօտերս
այս նաւահանգստէն Պուխարայի թուրքստանի
կողմերը երթալու, ու թէոր կարելի է մինչեւ
Քիւսան պիտի մտնէ»:

Նոյնպէս երկրաշարժներ ու ճարտարապետներ
եղած են Կովկասու գետերը քննելու և անոնց
ընթացքը իմանալու, որ Կասպից ծովը սեւ ծո-
վու հետ կցեն, ժամանակաւ օսմանեան թագա-
ւորք ալ այս բանին ձեռք դարձած էին:

Իբն * Օրինակ մէջ Չուրիսի գետապանած

ըրած յաղթութիւնները, բերդերու տիրելը,
փառաւոր դաշնագրութիւնները, պերճութիւն-
ները և անոր առջև տարիներուն մեծահանգէս
դէպքերը. դուք գեռ. անոր մէջն էք, անոր մեծ
մասին ոչ թէ միայն հանգիստաւտեալ, այլ և անոր
վտանգացը և փառաց, հազարգակից եղաք:
պիտի արձանագրուին անոնք մեր տարեգրութե-
մէջ մինչև մեր վերջին թուանցը հասնելու:
Բայց ձեզի համար անոնք միայն երազ մ'են,
փայլակ մը որ շուտ մը աներկայթ կը ըլլայ, և որէ
օր ձեր յիշողութենէն ալ կը ընդունի»:

Ինչէ ուրեմն մեր ընելիք քիչ մը ճամբուն.
կը կարծեմ որ գաղթ օրերը անցածներէն աւելի
ճշմարտութիւն մը ունենան. տարիները երկայն
կերեան երբ մեզմէն դեռ հեռու են. բայց
երբոր մօտենան մէկէն աներկայթ կը ըլլան, և
մէկ ըրպէի մէջ ձեռուընէն կը խուսափեն, և
գլուխին դեռ չգարձուցած հոգեւորութեամբ ե-
ղածի պէս կը գտնուին զմեզ այն սգալի կեանքի
մօտ հասած, որ գեռ մեզմէ խիստ հեռու կերեւի
և իբր թէ ամենին մեզ չընդունի հասնի: Իրե-
ցեք աշխարհքը ինչպէս որ ձեր առջև տարիներ-
ուն մէջ տեսաք և ինչպէս որ հիմա կը տեսնէք,
նոր պարտականներ յաջորդեցին ձեր առաջին
տարիներուն մէջ տեսածներնուդ. նոր անձինք
ներառեալներն վրայ ելան. մեծ խաղերը նոր

ղովին նկատմամբ Նիգիլոյ ունեցած դիտաւորու-
թեանը վրայ՝ այսպէս կը կարգաւորուի: Եթէ Եւստ-
րիան մերժելու ըլլայ մասնակից ըլլալ դեռ
նախագիտին, Նիգիլոյ ընդունելը անօգուտ կը ը-
լլայ նոյն ժողովքին մէջ գտնուիլ: Խիստ շա-
բան է դաշնակցութիւնը, բայց ինքը տարա-
կոյս կը ցուցնէ ներկայ պարագայիցս մէջ ի
գործ դնել զայն»:

«Նիգիլիան դեպքանաժողովին մէջ գտնուելէն
առաջ պիտի իմանայ թէ պայմանները ի գործ
դնելու համար ինչպէս կ'առաջարկուին: Դոհն
միտել կը կրկին ըսելով՝ թէ ոչ Գաղղիան և ոչ
Եւստորիան թող ջանան բռնութեամբ հաստա-
տել իրենց իշխանութեան մէջ թուրքանայի ու
Պոտենայի գուբերը»:

«Կային աշխարհական իշխանութեան վրայ ե-
ղած խօսքը՝ խնդրոյն ամենէն դժուարին մէկ
կտորն է...»:

«Նաբոլէոն կայսրը կը ցանկայ որ խաղաղիք
իրենց ընտրութեամբ կ'առաջարկուին մը ու-
նենան: Եւս սկզբանց ընդունելութիւնը Եւ-
ստորից պարհապետին և խաղաղութիւն կուտայ»:

«Ինչպէս որ Դրանքիսի մէջ կը կարգաւորուի,
թէ Ռուսաց տէրութիւնը Չինաց կ'առաջարկու-
թեան հետ դաշնագրութիւն մը ըրեր է թիկն-
դանին մէջ ու վաւերացուեց է: Յետ այսորիկ
յիշեալ դաշնաց զորութեամբ (Ռուսիան դե-
պքներ պիտի ունենայ Փէքինի մէջ. քրիստոն-
եայ քարոզիչները իւր պաշտպանութեանը տակ
պիտի ըլլան. և ամսօրեայ թղթակցութեան
համար փոստաներ պիտի հաստատուին Քիւսայի
և Փէքինի մէջ տեղը»:

Երբ որ թագաւորի փոխանորդ իշխանը յե-
տագայ յայտարարութիւնը ուղղեց իւր զօրա-
բանակին յուլիի 6-18 ամսաթուով:

«Երբոր պատերազմը երևան ելաւ. ի մէջ եր-
կու գրացի մեծ տէրութեանց, հրաժան տուի
որ զօրաբանակը պատրաստուի Բրուսիոյ արժա-
նաւորութիւնը պաշտպանելու համար: Վտան-
գը՝ որ կը սպառնար այսօրուան օրօս աներկայթ
ըրած էլք, պատերազմող տէրութիւնները յօն-
կարծ հաշտութիւն ըրին: Ստիպմ ձեր ճակատ
եղիլը ապացոյց մը եղաւ մեր ունեցած հառ-
տատուն որոշմանը վասն անմիջապէս պահելու մեր
ու Գերմանիոյ սահմանապահութիւնները»:

«Կատարելագոյն յայտնեցիք քնն այն հնա-
գանդութիւնը զոր կը յուսայի ի մէջ, Ստա-
ւանդ ձեր կացութիւնը: Բրուսիոյ անուանը որ
ժամուար եղաւ: Ինչպիսիան շատ զոհեր ըրիւ և
նեղութիւններ կրեցիք, որոց համար առաջիկայ
յայտարարութեամբս իմ բոլոր երախտագիտու-
թիւնս կը յայտնեմ ձեզ»:

«Եւստորից վեհապետ կայսրն ալ Վ. Կրօնայէն

գերատաններով չցուած են. բոլոր ատոնք Պոր-
դէպքեր են, նոր կնճռալք, նոր կիրքեր. թէ
առաքինութեան և թէ մարտական մէջ նոր
գիւցազուններ՝ որ քաղաքական հեգնութեանց
և հասարակաց դատաքննութեանը նշաւակ կը ը-
լլան: Նոր աշխարհք մը առանց զգաւու և ա-
ռանց ձեր տեսնելուն առաջնայն աւերակներով
վրայ երևան ելած է. ամեն ինչ ձեզի հետ և
ձեզի պէս կանցնին. անանկ արագութիւն մ'է
յաւիտենականութեան վրին մէջ զամենք քա-
ջող տանողը զոր մէկը չկրնար կեցնել զայն:
Մեր նախնիքը երկէ մէկ ճամբայ բացին և մենք
ալ վտղ ձեր ետեւէն եկողներուն պիտի քա-
նամք: Տարիները կը նորոգուին. աշխարհին
գեղքը միշտ կը փոխուի, կենդանիները և մեռ-
նողները մէկմէկ միշտ կը յաջորդ են. բան մը
չմտար, ամեն բան կը փոխուի, ամեն բան կը հի-
նայ. ամեն բան կը թափուի, Եւստուած միայն կայ և
միայ միշտ նոյնը. զարեւու հոտները որ բոլոր
մարդիկը կը քաշէ կը տանի, իր աչացը առջև կը
սահի կանցնի, և տրտմութեամբ մը կը նայի որ
տիրաւ մահկանացուները այս արագընթաց հո-
տեղէն մղուեալ կանցնին. կը թման և զինքը կը
նախատեն, ուղիւղով այս մէկ ըրպէին մէջ է-
րենց բոլոր երջանկութիւնը ընել, ու անկէն
էնէն ընէն ետեւ անոր բարեկութեանը և վեհմիտըն

յուլիսի 12ին ըստ նոր տուածրի՝ օրական պատ-
ուէր մը ուղղեց իւր զօրաց բանակին, որուն
թոյրգմանութիւնը այս է»:

«Ենցեալ իմ իրաւանցս վրայ՝ սկսայ զպատե-
րազմը վասն սրբութեան դաշնագրութեանց,
վստահ ըլլալով ժողովրդոցս ջերմեանը. դոր-
ծակցութեանը, իմ զօրաբանակին քաղութեանը
և Եւստորից բնական դաշնակցոյցը վրայ»:

«Իմ ժողովուրդներս պատրաստ գտայ ամեն
զոհերու. արիւնասեղ ճակատամարտութիւն-
ները նորէն յայտնեցին աշխարհի մահուան ար-
համարհութիւնը և գիւցադնական քաղութիւն
իմ արիւնիքս զօրացս, որոնք համեմատաբա-
նակաւութիւն զօրութեամբ մարտնչելով, ուրա-
սրելու և միեւնոյն վստահութեամբ կը պատեն
ճակատամարտին շարունակութեանը, զինի ան-
ման հազարաւոր պաշտօնէից և զինուորաց, և
բոնք իրենց մահուամբը կը քեցին հաւատարմու-
թիւններ իրենց պարտուցը հետ: Եւսաց դա-
նակցի մնալով, կըստպար իմ քաղաքական ան-
ջող պարագայից տեղի տալ, ի ներկայութեա-
նորոց ամենէն առաջ իմ պարտքս է չպահանջել
առանց անկարելութեան յաջող ելլից, իմ զինու-
րացս արիւնք և ժողովրդոցս զոհերը: Եւստ-
հաշտութիւն ըրի, հիմնելով զայն Սինչիո գ.
տոյնսահմանագծին վրայ: Ի խորոց սրտի շնոր-
հակալ կը ըլլամ իմ զօրաբանակին, որ վերստին
յայտնեց ինձ թէ կրնամ անխտիր իւր վրայ
վստահանալ յապագայ ճակատամարտութիւնս»:

ՅԻՐԱՆԻՍԿԱՅՈՍ-ՅՈՒՍԵՓ

Եւրոպական կրագիր մի, լ'Ար 42 և Ուէլթի-
ըսուած, հետաքրքրական յօդուած մի կը պարու-
նակէ Կոստանդին մեծ գեղին Եւրոստիդէս ըրա-
յցելութեանը վրայ՝ գրողը նոյն քաղք.
լատինաց վանուց առաջնորդն է, և գրութեան
ձևն եւ ոգին համեմատ է լատին կրօնաւորու-
հին ու նախապաշարեալ գրութեանցը: «Եւստ-
այլ լուրեր կը պարտուի, կըսէ, քաղաքին մէջ
իշխանին ըրած ճանապարհորդութեանը առթիւ
բայց ամենէն աւելի արժէք ունեցողն այս.
«Եւստիստ Եւստորից թագաւորութիւնը յա-
ձեռնէ մէկ քանի վանքեր ու տեղեր առնել,
ու կը յաւանդու Բուսաց տալ է: Եւստ ամեն
նայնիւ Նորին Բարձրութեան այցելութիւն
առ երեսո նայելով՝ ամենէն փոփոխութիւն
տուած չէ քանի մը» (Եւստարածայնութիւն
ները կերեայ որ բոլորովին անհիմն չեն. մեր ար-
ժանապատիւ թղթակցը այս անգամ սոյն պա-
րագայի վրայ տեղեկութիւններ կուտայ, Ռու-
սոց և յառնաց մէջ տեղ եղած ցրտութիւննե-
րը իմացնելով. այս պատճառաւ յունաց վա-
քին սկսած նոր շինութիւնները բոլորովին ար-
գիւղներ են և այլն), Յետ այսորիկ Նորին Բարձ-
րութեանը լատին կրօնաւորաց հետ ըրած յա-

գրութեանը ձեռքը իյնալ: Ուր են հիմա մեր
մէջը եղող փոխադրանքները. կըսէ առաքելաբ.
և մէկ ժողով մը որ կարող եղաւ բոլոր աշխարհ-
հառաքելութիւն, կրնայ այս անուան արժանանալ
քանի որ մոռցած է իւր ինչ ըլլալը ինչ ըլլալը:
Ի վերայ այս ամենայնի տեսնելիք եղաք իմ,
այս անցաւոր բաներուս անհաստատութիւնը
ձեր վրայ ինչ ազդեցութիւն կրնէն. մեր ազգա-
կանաց բարեկամաց ընկերաց և փորձապետաց
մօտ: Վախեն ինչ չենք մտածեր մենք քիչ օրէն ա-
նոնց ետեւէն երթալընիս, այլ միայն կըստա-
ծենք որ անոնց մեզ թողուցած հանգերը զին-
ներովը հագուինք կոկուինք. չենք մտածեր ա-
նոնց քիչ ժամանակ զանոնք վայելելին, միայն
կըստածենք թէ ինչ ուրախութիւն կ'ապրին
զանոնք օտացած ժամանակին, կընայինք որ ի-
րարու ձեռք եղած բաները շուտ մը խրկեք
ձեռք ձեռք. կըստանինք այն անմիտ զինուոր-
ներուն որ կ'ուսոյն սաստիկ տեղը ու իրենց ըն-
կերները չորս գինին թշուառաց թրին ու կը զին-
տակ ինչպէս ժամանակին, ազատութեամբ մը
անոնց հագուստները կը կողորոտեն: Եւս զանոնք
հագնելու չմտար մահացու հարուած մը անոնց
կենացը հետ հագած սուտ զարդարանքներն ալ
կը յափշտակէ: Եւստայս դուռակ մը իւր հօրը
հագուստները կը հագնի, կը փակէ անոր աչուը

բարեբաղինները կը պատմէ . Գէթսենմանի
ձորը լառինաց ձեռքը եզած սուրբ Չիթենեայ
պարտեզը մտեր է տղթեղը , և կրծաւորը զին
քը յատկապէս հիւրասիրելով ըստ խնդրոյ մեծ
դքին ձիթենիի ոստեր նուիրեր են իւրեան ,
ամուսնոյն և որդւոյն : Այս առթիւ հետեւեալ
օրը քանի մի կրծաւորներ Նորին Բարձրութե
քով երթալով , մեծ դուքսը ուզեր է առանց
թարգմանի հետերնին խօսիլ առանձին , և ըսած
ըլլայ անոնց հետագայ նշանաւոր խօսքերը .
« Երբանապատիւ Հարց , ներեցէք ինձ ըսել
ձեզ թէ ես ամենեւին կրծաւոր չեմ . կրտսերմ
քս . կը յարգեմ բարի քրիստոնեայները ուր որ
հանդիպիմ . ունիմ ես իմ յատուկ սկզբունքներս
և կը յարգեմ ձերինները » : Կրծաւորը շնորհա
պարտ ցուցնելով զիրենք անոր բարեպաշտա
կան զգացմանցը , ձիթենիի ոստէ հիւսուած
մէկ պսակ նուիրեր են անոնց . զքոռահին խնդ
րեր է կրծաւորներէն որ մէկ պսակ մի ևս ա
նոնց կողմէն Նորին Ա համարութեան Ռուսաց
կայսեր մատուցանեն :

Գանի մի օրէն ետքը Իէթլէմ ևս ուխտի
երթալով և յունաց վանքը իջնելով , հոն ալ մեծ
պատուաւորութեամբ ընդունելութիւն յուցեր
են իրենց վանքը եկած ժամանակ . և Ռուս է
պիսկոպոս մի ըստ խնդրոյ մեծ զքոռահին
ընէ ընդունով զիւր Կրծաւոր Գէթսենմանի
սեր է լատինաց վանքի առաջնորդէն հրաման
խնդրել տալէն յետոյ :

Կամակապիւրը այսպէս կը լերջացնէ իւր խօս
քը՝ Թիւրքանս Հօրը գրելով որ սուրբ երկրի
ընդհանուր գործակալն է ի Փարիզ . « Ի՞նչ ա
մէնքս անկեղծ սրտիւ ուխտ և աղօթք կընեմք և
կրնաքեմք ձեր կողմէն ևս ձեր եռանդաւորին
աղօթից օգնականութիւնը , որպէսզի բանայ Ա
սուած այս խեղճ ժողովուրդին աչքերը » և քիչ
ժամանակէն ամենուեւ համար մէկ հօտ և մի
հովիւ ըլլայ :

Այսպէս իրողստեղծէն մեր Թղթակիցներէն
մէկը կը գրէ . Թէ ինչպէս որ Ղէբնանդրիս և
Լսորեստանի քանի մը ծովագետաց քաղաքները
նոյնպէս իրողստեղծէն մէջ մեծամեծ պատրաս
տութիւններ եղեր են Նորին Ա համարութե
Առթիւն (պատիւ լի) Եւթիս կայսեր փառաւոր
ընդունելութիւն ընելու պատճառաւ : Վարդա
քիս բոլոր աւերակները առժամանակեայ կեր
պիւ սրտաբաւած նորոգութեան . փողոցները կի
բով ձերմկցան ու խանութները ներկուեցան .
նոյնպէս հայոց յունաց ու լատինաց վանքերը
մեծ պատրաստութիւններ ըրին . միայն Հայոց
վանքին համար , կրտս , Թէ մեծամեծ ծախքեր
ըրու Պատրիարքարանը զարդարելու հարկաւոր
կարասեց . Յուպէու ճանապարհը բազմաթիւ
մշակներ կը հարեն ու կը շինեն , և այլն : Թէ
պէտեւ զի . կայսրը ետ թողուց իւր այցելու
թիւնը , այսու ամենայնիւ այս նորոգութիւնն

ները , անոր պատուոյն , հարստութեանը , պաշ
տօններուն ինքը կը յաջորդէ , անոր մարմինը գե
րիզման կը տանի , և անկէ աւելի զաւարտելով
եւ կը դառնայ , և յանձն առած նոր պատիւնե
րուն վրայ աւելի սիրտը կը փռէ , քան թէ մե
ռած հօրը վերջին կտակները կուզէ իմանալ . քան
թէ անոր մահուանը վրայ կը խնայուի , քան թէ
այս աշխարհիս բաներուն վրայ խաբուիր գտնէ
իմանալ կուզէ այս տեսարանէն որ իւր աչքին
գիտաց կրբերէ զոչնչութիւնը և միշտ նոյն բանը
իրեն ալ վիճակիր կը ծանուցանէ : Ի՞նչ մերձա
ւորաց մահը մեզ համար օգտակար խրատ մը չէ
այս ինչ մէկը պաշտօն մը կը թողու պարտապ . և
խնդիր նոյն պաշտօնը խնդրելու հարտորան , մէկ
ուրիշ մը մէկ ատիժման աւելի յառաջ կը երթայ
իւր ճառարութեանը մէջ . մէկը իւր պահանջ
միւսներէն կը լուծանի կը լուծայ , որով իրնային
քիչ նեղութիւն մը տալ . միւսը տիրուր տիրանք
ու շնորհքը քիչ կը լուծու , որ կընար ինքն մի
այն այն շնորհացը համար քեզի հետ վիճելու ,
վերջապէս մէկ ուրիշ պաշտօնի մը զքեզ կը մ
եցնէ : Եւ ճանապարհ կը բանայ քու առաջ
բարձր աստիճաններու ելլելու , ուր որ գու
շխորհրար հասնել մինչև որ այն չմեռնէ , և
այն բանին վրայ կ'սկիզբ գրուինքը տաքնալ , նոր

ը միշտ հարկաւոր էին սուրբ իրողստեղծէն
պէս քաղքի մը :

Ենթադրուած իրիտու մէջ արիւնահեղ
խառնութիւններ պատահեր են : Երբդիւս ա
նուն յոյն մը որ Ա ֆէ գիւղին տասանորդեւ
ըր ծախու առած էր , ամենեւին թոսակ մը չհա
տուցանելուն համար և քաղաքական ժողովքը
ուզելով կարգի դնել այս գործը , Կորդորու
նայի վիճակի միւտիւրին քով կանչուելով և
չգալով , ստիպուեցաւ միւտիւրը վեց ալպանացի
խոյնէլ լաւալ մը հետ որ անուն բերեն
« Երբդիւս » : Իսկ ասիկա գէմ դնելով ուրիշ
օգնական . յոյն մը հետ , լաւալ դաշնակը
քաշեր ու միւս յունին թիւն զօրկեր թւ դուրս
ելեր են : Բայց զի զաջիք անոնց ետեւէն ի ինե
լով զենքով , երկու կողմին մէջ կուրծ սկսեւ է
երկու յոյն և երկու լաւալի սպաննուել ինկեր
են . և մէկ լաւալի ձեռք ինկեր է լաւալին հետ
որու ձեռքերը ու ոտքերը կապէլէն ետքը վեց
ատրճանակով զարկեր , վրայի հագուածները կ
ղպտեր և երկու թիւերը դաշնակով կտրէին
յետոյ մարմինը խորովեր են . Նոյնպէս միւտին
ալ դաշնակով և ատրճանակով սպաննելէն ետքը
աշուրները ու ակրաները քաշեր հաներ են :

Այս աղետալի ոչնչագործութիւնները (Երբդիւս)
ու Կորդորու հիւպատոսաց կողմէն քննութիւն
ըլլալով ստուգուել է : Կորդորոնայի միւտիւ
րը և Ա ամուս գիւղի տաճկները մեծ ու պղտիկ
զարհուրելով հիւպատոսին տունը փախեր ամ
նայեր են : զոր յոյք եկեր պաշարեր են պառ
նայիներ ընելով :

Նոյն օրը (յուլիս 13) ուրիշ անկարգութիւն
ներ ևս պատահեր են . Կաթալոնիոյ յոյները
Վարիս Ալի բեկի քաղաքի իսլամին տունը բռնութե
մտնելով , աղջիկը յափշտակեր են : Վայրը չսփե
ղուրս զօրութիւն բանեցընելով իւր աղջիկը ա
ղտակելու համար , անգլիականութեամբ սպաններ են :

ձեռնեալ օրը յոյք Նիփոսի վրայ յարձակեր
են որ լաւալի մարդիկը սպաննեն . Թեպէտ
բնակիչք գէմ գրեր արգիլեր են , բայց արագ
նացի զօրքերէն մէկը , որու գէմ աւելի տուե
լութիւն ունեցած են յոյք , խոհեմութեամբ
յոյն բարեկամի մը տուն պահուածքը ըրալով
և յետոյ իմացուելով տունը կոխեր ու սպան
ներ են զինքը ետքը ատրճանակով :

Երկու օրէն ետքը իրիտու կուռուկու ձիւս
նի փաշան եղելութիւնները իմանալով , հողորս
պետ Ահմէտ փաշային հետ գնացեր են
յիշատ գեղերը , բայց յանցաւորները կը թա
թէ ընտներ փախեր են : Տեղացի յոյները պո
հանցեր է փաշան որ եթէ չեն կարեր յանցա
ւորները ձեռք տալ , որոնք գեղ զինքերը վա
ռած չեն , գտնէ օգնեն կառավարութեան որ
կամ կենդանի և կամ մեռած զանաք բռնեն :

միջոցներ ձեռք առնել , նոր առաջադրութիւն
ներ կը ըլլայ , և փոխանակ անոնց օրինակով որոնք
այն բաներուն մէջ անեղծելով եղան գնացին՝ ի
րենց սխալները իմանալու , նոյն իսկ միջնորդուն
մէջն աղետալի կայծեր դուրս կը գոյնէ որ մեր
բարձր ցանկութիւնները և աշխարհիս հետ զմեզ
կապող կիւքերը կը լուծէ կը բոլորէ , և մահը
մեր թշուառութեան այն ցաւալի պատկերը ,
աւելի կը բեր կը փառէ մարդոց մէջ՝ քան զձ
խարհիս բոլոր պատրանքները : Երբ այն թըշ
ուառ կեանքէս զմեզ բաժնելու համար ուրիշ
ինչ բան կրնայ ըլլալ , որովհետեւ նոյն իսկ մահը
անգամ աւելի կապերը կը պնդացնէ և զմեզ
հաստատ կը պահէ մեր սխալանացը մէջ՝ որով
աշխարհիս հետ կապուած եմք :

Թարգմանաց ի Մարիլան

Տ. Յ. Գաբրիէլեան :

Վերջին աշակերտ Մեթոդիան Վարդապետ :

Ղեկավար աղգասէրը գնեն զանձինս ի վտան
գի մասն հասարակաց օգտի , և ոչ ի թշնամութե
առաւ բարեկամաց սրտաբեկ եղեալ կասին յետո
Չիք գործ ինչ արարեալ յոգուտ հասարա
կաց , որ կարասցէ զերծ մնալ ի թոնաւոր նե
տից նախանձուտաց :

Պոլ . Պար :

Կը պային , ուրիշապէս իւրերը հասարակու
թեան հարդարելու : Համար խմբագրի մը ամե
նէն աւելի քաղցր պարտաւորութիւնը սեպ
ուած է միշտ : Վանաւանք թէ այն լուրերուն
մեծ վատահուծիւն կարենայ տրուիլ և փորձ
ինքնին ազաւոյցանէ անոնց ճշմարտութիւնը :
և ժամանակը արդիւնաւորութեամբ պատկերու
ըլլայ : Այս կարճ խորհրդածութեան նպատակն
է խօսեմիշու սուրբ Լուսաւորեան վարժարանի
աշակերտաց առանց տարեկան քննութիւնը
և հանգէսը , որ կատարուեր է Հայ ժողովուրդ
և Եւրոպու վիճակի Յունաց հոգեւոր քառաւ
նորդին գիմաց որ խօսեմիշ կը գտնուէր այն օրե
րը , և խիստ մեծ հաճութիւն և համակրութիւն
ցուցընելով յունարէն դասու աշակերտաց յա
ռաջադրութեան վրայ , անոնց ամեն մէկուն
յունարէն գրքեր պարգեւեր է , նոյնպէս իմ
վարժատան : Յունարէն լեզուի դասատուն է
զմիւսնոցի պատուելի Վաղաքի (Յարութիւն)
եանը , որ միանգամայն հայկաբանութեան և
ուսմանց ալ դասատու է , և քաղաքիս սուրբ
Վարդապետ վարժարանին վաղեմի աշակերտնէ
րէն : Սորովեցուցած ուսմանքները կրնայ իմա
նալ կարգապարտ իւր նամակէն զոր առ սրբազան
Վաղարշորդ քաղաքիս ուղղած է , զոր և արժան
համարեցինք մէկ բերել հոս :

Սեծ ուշադրութեան արժանի է յոյն առաջ
նորդի մը հայկական դպրոցի մէջ ըրած ատենա
խօսութիւնը ի յորդոր մանկանց և ի սեր ուս
ման և գիտութեան :

Խօսեմիշ իւրաքանչեւ Վարդու քաղաքա
կան վիճակին կը վերաբերի , և քաղաքէս 18 ժամ
հեռաւորութիւն ունի , Հայ ժողովուրդը հազու
հարիւր տուն կայ , և առջի պայծառութիւնը
չունի հիմա , կեղծու որ ունէր ակէ 25 տարի
առաջ Չուֆայեանց երեւելի աղգատնակին ժա
մանակ , որ մեծ աղգեցու թիւն լուներ : Բայց
յոյս մեծ ունիմ որ յետոյ սորիկ դպրատան
օրէ օր յատանաւորուի և անկէ յետոյ քաղաք
միաբանաւոր և պատկար անձինք կը լինուի , և
ատենութեան հաշտակութեան շարքին
ըր մեկը ձեռքով որ շատ արագացի կը ծա
ման պատճառաւ զոր զայն պատկար անձինք
կրկին կըստանայ իւր քաղաքէս : Եւ
դպրատանց քաղաքիս վրայ օգնութիւն
աւելի զգալի կը լինայ :

Հաւաստի յիշեալ նամակիս օրինակը :

« Վանաւանք բարձր սրբազանութեան և այլն
Բոտ հրամանաց սրբազան հոգեւոր հօրն իմոյ սէ
րելոյ առաջի մատուցանեմ այսօր զգրուած օ
րինակի ոմանց աշակերտաց : Երբորդս այս տա
րեկան հանգէս հարցաքննութեան շնորհակալու
թեամբ սրտի ընկալեալ եղև ի քաղաքացիաց
տեղւոյս ի Հայոց և ի Յունաց , զի աշակերտք
դպրոցիս փոքր ի շատե պատասխանատու եղեն
հարցմանցն անաշու քննութեան : Կախ՛քրիս
տունէական վարդապետութեան չորեքին դաք
երկրորդ՝ հայկաբանութեան աղգային պատմու
թեան , բնական աշխարհագրութեան , Թուա
բանութեան և այլն . վերջին հարցաքննութիւնն
յունարէն լեզուի կատարեցաւ ի ներկայութե
օրբեքան առաջնորդին յունաց Վարդու , որ
հաճեցաւ ընդունիլ զհրաւեր նուաստիս , որ
միջո և յանցելու մի . նախ քան զհրաւերել
նուաստիս՝ ի հանգիսի հարցաքննութեան յու
նաց դպրոցի առաջարկեալ էր ինձ Նորին Վրդա
նութիւնն , Թէ ունիմ ի մտի այց առնելը ըրա
լոցիդ , զի լուեալ իսկ եմ զյառաջադրմանութիւն
ձեր Վաղարշ օրագրին Օմիւսնոյ : Եւ յետ
երկուց աւուրց արար զայցելութիւն իւր՝ ընկե
լութեամբ քահանայից և ի խնամաց մերոց : Իսկ
յոյսմամի և վարժապետն յունաց առեալ ընդ
իւր զյառաջագէմ մանկին եկին ի դպրոցս .
և յետ հարցաքննութեան զինի երգելոյ մերոյ
մանկաւոյն , երգեցին և մանկուքն յունաց
իւրեանց լեզուաւ : Արպէս և նուաստու աւուրց
միով յառաջ առեալ ընդ իս զյառաջագէմ ա
շակերտս իմ զորդին Հայաստանեայց գնացեալ
էի ի դպրոցն յունաց ներկայ գտանել հարցա
քննութեան ուր հրաւիրեալ էի , և անդ առաջի
բազմութեան յունաց երգեաց մանկտին « զայ
յառաջս , քաղցր իմ Հայաստան » :

此處有兩處，一處是「此處有兩處」，另一處是「此處有兩處」。

Օմիւռնիւս , 7 Օգոստոսի :

Որքանդան լուսնորդն յունաց գեղեցիկ ատեն
նաբանութեամբ իմն վերջացողց գնանդէս դեպ
րոցիս, և արծարծեաց զսէր ուսման 'ի սիրտս
երկոցունց ազգաց 'ի Քրիստոս հաւատացելոց,
և նուանսս թարգմանէի անտեղեակ եղելոցն
յունարէն լեզուի կացեալ յաջմէ կողմանէ 'լու
րին Սրբաղնութեան. և իւրաքանչիւր յառա
ջադէմ աշակերտաց պարգեւելով մէն մի յունա
րէն մատեան և նուիրելով 'ի անսոս դպրոցիս
այլ ևս 30 մատեան, չորս և 'ի տուն՝ Պ. Սէրճիոյի
և եղեալ անդ ժամ մի դարձաւ 'ի տեղի իւր
ընկերութեամբ քահանայից. 'ի քաջալերութի
մանկտւոյն այսպէս տալով դրոշմել 'ի պատուա
կան լիւ. լիսս. մնամ

ամենախոնարհ որդի

Վ. Մաշտոցի Յարգութեան 5

«Լեյցեալ ամսոյս 26ին ահագին փոթորիկէ մը
և անձրևէ յետոյ սաստիկ հեղեղեղէր է Լօռտէ
միշ և իւր շրջակայքը • ջուրը շատ տուններ ու
խանութներ կոխեր է • և Լ'տրկիտի ըսուած մեր
ձակայ գիւղին մօտ ալ կին մի և երիտասարդ
մի զոհեղէր են յորձանքին : Լ'յը և շատ հնձուած
արտերու վնաս տուեր է : Լ'յս գէպքս քանի
մի տարին անգամ մը կը պատահի • և առաջքը
առնելը գիւրին է լիճամբեր հաստատելով հար
կա որ եղած տեղերը :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ , 5 ՕԳՈՍՏՈՍԻ

Ուսմից արտաքին կարգի դեսպան Լապանով
իշխանը անցեալ ամսոյ 28ին պատիւ ունեցաւ
վեհափառ կայսեր ներկայանալու ։ Յիշեալ
իշխանին պաշտօնն էր ընծայել Երրին Վեհա-
փառութեան () • Լնդրէի կարգի գոհարազարդ
մեծ շքանշանը 'ի ցոյց շնորհակալութեան փա-
ռաւոր ընդունելութեանը , զոր վեհափառ
կայսրը ցըցոյց բարձրապատիւ Կոստանդին մեծ
գլխին և գլխահանդէս Կոստանդնուպօլիս հասած
ժառանգիկն ։ Այս մեծ հանգիստաւորութեանս
որ կատարուեցաւ Տօլմա՛Պահճէի պալատին
մէջ , ներկայ էին տէրութեան երևելի պաշտօ-
նատարները ։ Ս • Լնդրէի կարգի նշանը մէկ մի-
լիոն դ՛ըշի արժողութիւն ունի կրեսն ։

Այդպիսի դեպքան Պ. Թուվրնէլ պատիւ ունեցաւ վեհափառ կայսեր առանձին ընդունել լուծեանը, որով ներկայ էր միայն դեսպանին առաջին թարգմանը, և մէկ ժամէն աւելի քըշեց ունկնդրութիւնը :

— Զատարակու թեան մէջ խօսք մը կը պտըտէր
 թէ տեղու թեան պաշտօնէից մէջ փոխութեան
 պիտի ըլլայ • Բայց մինչև ցայսօր չատու գուե
 ցաւ :

— 9). Օհրապ, որ խնորայի օսմունեան ընդհանուր հիւպատոսն էր ժամանակ մը, Հռոմայի ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ :

—(Սպիտակ) մեջ կը կարգանք թէ (Բարձրագոյն) Դրան թարգմանատան անդամ մեծարգոյ Ս. Լ. Բրդուման էֆէնտին չորրորդ կարգի Սէնթիպի պատուանշանը ստացաւ ՚ի վարձատրութիւն երկարժամանակեայ հաւատարիմ ծառայութեցը

—(Մ)ուհամմէդը փաշան Օսմանեանի կուսակալ
անուանեցաւ : Իսմայիլ փաշան (տէֆէտէլէնը
Ելի փաշային որդին) Ելէանիկի, Ռէուֆ փաշան
Ղոնիայի, և Ռուստէմ փաշան Իսքիւսպի :

— Եգիպտոսի փոխարքայ Սէհէմէտ Լըի փառալին սլավոնի ռաբին Սէհէմէտ Լըի փաշան ու Եւրոպա ճանապարհորդութիւն կրնէր, հասա մայրաքաղաք :

—Ահա քիսառ Սուրբանը դեղեցիկ եսաւ մ
պարգեւեց Ռուսաց դեսպանատան առաջին
թարգման Արկիրովիւսը: Երբ արժողութիւն
Ջ միլիոն դահեկան կը հաշուեն :

— Սակ ֆանաբի Պէյը, որ Էրկար ժաւանակ ծառայութիւններ ըրած է Խարձ . Դըան . Ղանա ղուտ գիւղին մէջ վախճանեցաւ 90 տարեկան ի Էրջին տարիներս Սամոս կղզւոյն իշխանութիւն տրուած էր իրեն Խարճադոյն Դըան կողմէն , վարձատրութիւն իւր հաւատարիմ ծառայութեանցը :

Այսպիսի երեկոսն Պէշեկդաշ հրդեհ մը պահտահներով բաւական տեղ սպրեր է և մեծ վնասուներ է քանի մը երեւելի անձանց, որոնք հասցիւ կ'ըջեր էն կէտնքերնին աղաւտէ:

Քաղաքիս Թէֆտերտար Լըքի էֆէնտին Պու
նիայի Թէֆտերտար անուաներ է բարձրագոյն
հրամանաւ , և Պոսնիպի Զիւսնի էֆէնտին որ
նոյն պաշտօնը կրկնէր հոն , քաղաքիս Թէֆտեր-
տար անուաներ է :

«Պ, Նասիֆ Ս'ալուֆ, որոյ աշխատանքները
Թիւնները յայտնի են հասարակութեան, և ու
րոյ անուրը շատ անգամ պատուով յիշատակած
եմք օրագրիս մէջ, քաղաքիս Նիքղիոյ հիւպատո-
սարանին առաջին Թարգման անուանելով փո-
խանակ հանգուցեալ Յօհաննէս աղային խու-
մարեան, անցեալ ամսոյս 26ին կոտանդնու-
պօրիսէն հասաւ հոս և հետեւեալ օրը սկսաւ
իւր պաշտօնը կատարել»:

Այդեալ ամսոյ 17-էն Տրապիզոն մեծ հրդեհ մը պատահելով կեանքներ Մէյտանը ըստած տեղւոյ մէջ 600 հակի չափ ձեռագործ ապրանք, 5000 հրացան քանի մը սնտուկ շաքար և 500 հակի չափ Թէմպէկի այրեր են: Բայ 'ի քննութեան միայն ձեռագործ ապրանքներուն կորուստը երկու միլիոն զուռուշ կրհաշուեն:

—Այլապես խմբագիր-տեղը պարոն Ղուկաս
Գ. Պալղազարեան, անցեալ շաբթու մէկնե-
լցաւ Կոստանդնուպոլիս երթալու :

— Լիւիւշաթի օրը քաղաքին լատինաց սուրբ Պողիկարպոս եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր ժամերգութիւն մը կատարուեցաւ 'ի պատիւ տօնախմբութեան Լորին Վեհափառութեան Նաբոէոն Գ. կայսեր, ուր ներկայ էին քաղաքին բոլոր գաղղիայիք և Գաղղոյ հոգատակք :

Երեւել է շինչաբերթի օրը Սանդա Սարիա ե-
կեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ կատա-
րուեցաւ 'ի յիշատակ տարեգարծի ծննդեան
Յովսէփայ Ա. Աստուծոյ կայսեր ուր նմանապէս
ներկայ էին Աւետիքեցիք և Աստուծոյ հպատակք :

— Հալէպէն կը գրեն թէ, անցեալներուն երեք
որմնադիր հին շէնք մը փորած ժամանակ կաթ-
սայ մը գտեր են հին դրամով լեցուն, Հալէպ
Խաղաղատ ու Վ Էնէտիկ կտրուած : Եւրոպ
գիրկը մէջերնին բաժնէլու համար Կառուի ելլե-
լով, վերջապէս տարեր կաթսան կուսակալին
յանձներ են առննց դրամ մի մէջէն առնելոյ :
300 հազար գահէկանի արժողութի ունի կրսնն

Հարժին ժամանակ Լըզըուսի կրած վնասը այնքանն էր
 ծանր չէ, ինչպէս որ գրած էր Դոմուսը Բոնա-
 փանիէիցէլ լըպպիւր, այլ միայն առջի Հարժէն
 խախտած քանի մը հին պատեր ինկեր են :

— Չանաբբայէէն կըզրեն թէ շրճակոյ գեղ-
րանքները քանի մը ատենէ ՚ի վեր գունդ մը
աւազակաց ձեռքէ մեծ մլնասներ կըկրեն, որոնք
շատ կերպ զրկողը թիւններէ ՚ի զատ կանայք
ալ կըյափշտակեն եղեր : Ասոցմէ մէկը այս օ-
րերս Եղմիր գտնուելով և Չանաբբայէցի հայ-
ազգի մը զինքը ճանշնալով՝ իսկոյն բռնուեցաւ
և բանտարկեցաւ :

— Զուլիս 28ին Չուրիխի դեսպանախօսուածեան ժողովը բացուեալ է . և ներկայացուցիչ լիազօր դեսպանք են Վաղղիոյ կողմէն Պուրգընէյ պա-
րոնը, Լէստրիոյ կողմէն Դուրքէտօ կոմսը, ու
Սարտենիոյ կողմէն Պ. Տէզապըրուադ : Արտու-
թէ Պ. Պաննըվի աւելոր երկրորդ լիազօր դես-
պան Գալղիոյ պիտի ներկայանայ խորհրդեան մէջ :

[illegible]

Զմեռնիւմ , 7 Օգոստոսի :

Ներկայ շաբթուս մէջ եղած առևտրական
գործողութիւնները հետեւեալներն են .

ԱՖրոն • 74 հոգով վաճառեցաւ 157^{1/2} - 15^{1/2}
 Ղուուսէ չէքին : Տորոն • 700 հակ • 250-26^{1/2}
 Ղնէ կենդինարը ըստ տեսակին : Փայմանտ
 4800 կենդինար ծախուեցաւ 74-80 ղն չի :

Չամիչ սուլթանինա 5 1/4 - 7 ղը շ օխան .
Չոր թուղ, երեքշաբթի սկսաւ իջնալ և ինչ

ուան այսօր 257 բեռ. ապրանք եկան : Մյուսը
ապրանքը 120 էն ինչուան 170 ղիշ ծախուեցա
ըստ տեսակին քիչ մը Թաց Բլալուն պատճա
ռաւ , Է Էշնովաինը 190 էն 246ի ծախուեցա

[illegible]

11. Ունէ Դաւիթ Գաղղիբեկէն Դատարան, որոն
 անցն լեւոնին Կաթ Կեղեկի Ըլ Լաւ արդէն Օ.Քաւանդ
 Տեղ Զանգուած է, իր Կաթանայ Կաթանին Դատարան
 Ինն ընէ Դաղղին Զ Տաշիբեկն լեւոնին ալ ծանօթ Ը
 Լաւան, որ Զայ Կատարանին Ընդանին լեւոնին Ը
 Կեղեկի, Եկա Դիւրանին Կաթայ Կաթանին Կաթանին
 Գաղղիբեկն լեւոնին արդէն Զ Ուղղ Կեղայ Կեղին
 Ինն Կաթան Լ. Կաթանին 11. Տեղանին Զ

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

ጊዜያዊ-ቴክኖሎጂ ጥንቃቄዎች

Ինչո՞ւ համար հիւանդութիւնները աղետալի
փախճան կուենան :

Վասնզե փոխանակ անոնց պատճառաբեր ուշադրութիւն մատուցանելու, անոնց արդիւնքը կըզննենք. և փոխանակ ուղղակի անոնց արմատը ջնջելու, միայն հետեւեալ թիւանցը հոգ կրտաւնինք ։ Հարկուէլի ղեկավարոց ներգործութիւնը կտարտելապէս այս դրուեալն հակառակ կերպիւ կազդէ . այսինքն մարմնոյն գաղանկ գործարաններէն և արեան շրջաբերութենէն կարտաքս աստաբեր և վնասակար նիւթեր, որոնք բոլորը ընդունաւ, ջերմ, թուրութիւն և Ֆիզիզական նուազումն կըպատճառեն . և այս կերպուհ հիւանդութեանց արդիւնը ընդունելով, անոնց հետեւութիւններն ալ աներեւոյթ կըլլան ։ Սոսկորական ղեկերը ժամանակաւոր արեկուցութիւն մը միայն կը պարզանան հիւանդիւն, իսկ այս դեղատնտերը, ընդհակառակն յարմատոց ատի կըջնջեն զհիւանդութիւնը ։

Վաստառողջութիւն Է
Վաստառողջութիւնը սովորաբար շատաւ կուգայ ջրային
անկարգութիւններէ՝ որոնք սրտին գործողութիւնը կոպտա-
նաւնի մեր կենդանական բոլոր կարգը անկը մէկտեղեալներէն
Արդ՝ այս պատճառակա՛ն Դէրմանները ջրային դիւրութիւնը (սիւ-
թիւն) կը(ե)րբա՛նմանուն Թիւ աւարտած ըլլայ , առողջու-
թիւնը միտը կըգործադրեն այնպիսի դէպքերու մէջ ուր
միւս ամեն դէպքեր Դէմ ուր չեն կրնան ընել ։

Լեռքի Հիւանդութիւն և մաղձ :
Լեռքի (գառա ճիւղ) հիւանդութիւնները և մաղձը շատ անգամ ամենասանտիկ ցաւեր կը պատճառեն : Ո՛րչափ անձինք արդեօք այս ցաւով վտայեալ ըլլալով, չեն գիտեր բժշկուել ըստ միջոցները, որոք իրենց մօտը կ'ընտանային : Եթէ այս դէպքս հիւանդներ, քանի՜ չ'ընտանան ըստ իրենց, ինչպէս որ նշաւ նախածած է իւրօրքերէն իւր Գանուցադրեն Ա՛յլ : Գտնողով պիտի աղաւտանին իրենց ցաւերէն : Հիւանդութիւնն ընէ շատեօք, որոշ քննմանքի և մաղձայն մարմնի, կրնան քիչ ժամոտակուան մէջ ցաւերէն այն դէպքս հիւանդ գործածեն լավ : Ինչպէս որ նպաւ ցոնցունեցին կ'ազմամիւս օգնիւաներով :

Վ ամենից աւոր ժամանակի ։
Եթէ կանայք հոգ չենէն ըստ ժամանակին դարձան ամենից
այն լեւանը և վնասակոր հիւժեղ բազմութեանը երբոր աննշը ըն-
թացը դարձան ։ Իրենց առաջնութիւնը և կնարը խոյ ա-
նունցն կը բշտի կրտսերի իրեն հեղեղէ մը ։ Այս ամեն վտան-
գաւոր անախի հաստատուն դարձան շուշուռէի գեղահաստերը
էն և այս գեղեցիկով կանայք կրնան իրենց փառնաւոր ժամա-
նակը (սէ քրիթթը) ապահովութեանը անդնել և իրենց առա-
ջնութիւնը փայլել ։ Այս գեղահաստերը օգտակար են նաեւ կանան-
վարդերեւոր ամեն հիւանդութեան և խոցութեանը որ կը պա-
տահին կտաւորեալ հաստերի մէջ ։

Պ զպատու թիւն և տկարամտութիւն :
Հագորտութիւնը որտեղ անհիշելի զոր հըրան այս տեսակ սեւամարմութեան (միջաբանի) որ անանկ ապառաժ հրէշի վր ձև կատարուէ, և չեն գիտի իրենց ցաւեր թէ թիւններ հարկութիւն գործարար, այն ինչ ապրակի զէպարտ. միջ շարունէի զէշտատեղի շատ անգամ միջ նկարագրութիւններ ունեցան : Առտի շարունակ գործատութիւնը այս պատու տարմի գեղատախիբ հարկարար գգուշութեան 'ի կերպութեա, իսկոյն կործին տունեմաներ զէպարտարար և հինգանք բլբուն : Այլ զիսկ ըրայնի գրութիւնը (սակնի) կընտնողտարմի և հիւանդը գարծնայ իր առողջութիւնը կրտատայ : Այս զէգահատեղի շատուպէս իսխտ օգտակար են վաստեւտայն հիւանդութեան :

[illegible]

Յերեւանի շրջանի Գ. Ս. Իսկր. վարչերեն հիմնական վարչության
հրավաճառին 0, 22, 35, 88, 1764204 ղրուուռեն իւրաքան
չիւրեն, և ամեն մի կուս մէջ հայերեն լեղրուա ծանուցար
մը կայ, որ պա ղեղըհառաից ղործածուութեան վրայօք մանր
մասն տեղեկութիւններ կուտայ :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵՍՆ